

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (11), ਹਰਜੀਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (12), ਅਤੇ ਚੰਬਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ (13) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਓਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (14) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦਾ ਕੁਝ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਫਸਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ।

13. ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।

14. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਕੇਸ ਹੁਣ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ।

S. £S. ਕਾਂਗ, ਜੇ.ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀਜੇ, ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ, 1982 ਦੀ 2903 .

26 ਮਈ 1983 ਈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 226 — ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ (1947 ਦਾ XIV) — ਸੈਕਸ਼ਨ 10(1) — ਇੱਕ ਕਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮਾਪਤ — ਵਰਕਮੈਨ

(11) (1978) 28 ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ ਰਾਜ. 14.

(12) (1979) 29 ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਰਾਜ. 662.

(13) 1982 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 1403

(14) 1982 ਕਰੋੜ ਐਲ.ਆਰ ਰਾਜ 637.

ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ — ਸੈਕਸ਼ਨ - 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ — ਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ — ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ — ਕੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡਸ ਟ੍ਰਾਇਲ ਡਿਸਪਿਊਟਸ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੰਨਾ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਾਮ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਨੂੰ

(8) AIR 1975 S.C. 2238.

ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ। ਫਿਰ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਖਲ ਦੁਆਰਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਨਿਵਾਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਇੱਕ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਪਾਰਾ 4, 5 ਅਤੇ 7)।

ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1983(1) ਐਸਐਲਆਰ 38.

ਓਵਰਹੁਲਡਾ

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1981 (2) ਐਲਐਲਜੇ 174.

ਮਹਾਬੀਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ ਕੇ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1979(3) SLR 497।

ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਜਾਨਾ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਲਕੱਤਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1981(1) SLR 292।

ਸਹਾਇਕ ਪਰਸੋਨਲ ਅਫਸਰ, ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ, ਓਲਾਖੇਤ ਅਤੇ ਕੇ.ਟੀ. ਐਟਨੀ 1978(2) LLJ 254.

ਦਰਯੋਧਨ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1969 LIC 1282.

ਅਸਹਿਮਤੀ . ਵੱਲੋਂ

(18 ਨਵੰਬਰ, 1982 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸੋਢੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ।

ਇਸ ਕੇਸ. ਮਾਣਯੋਗ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ, ਈ . ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 26 ਮਈ, 1983 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ)।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 228/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇ: -

- (a) ਸਰਟੀਓਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ P-1 ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ;
 - (b) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ; ਜਾਂ
 - (c) ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੀ ਗਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ; ਅਤੇ
- ((d) 1 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 1 ਦੀ ਲਾਗਤ 1 ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ।
- ਕੇ.ਐਸ. ਕੁੰਡੂ, ਆਰ.ਐਸ.ਟਕੋਰੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।
- ਏ.ਐਸ.ਸੰਧੂ, ਵਧੀਕ ਏ.ਜੀ. (ਪੰਜਾਬ), ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

(8) AIR 1975 S.C. 2238.

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.

1. Thet ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਅਸਥਾਈ ਆਧਾਰ '। 30 ਸਤੰਬਰ, 1981 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ 29 ਸਤੰਬਰ, 1981 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਸੈਕਸ਼ਨਲ ਅਫਸਰ, ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ 20 ਜੁਲਾਈ, 1982 ਨੂੰ ਮੋਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਏ. ਰਾਜਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਮੋਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਉਸ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਯੋਗਿਕ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਨਾ ਤਾਂ ਚੁਕਵਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

(1)

ਏਆਈਆਰ

1978 ਐਸਸੀ 548.

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੁਦਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਉਪਾਅ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰੋਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਲਖਾਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

2. ਬੈਂਚ ਨੇ, ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ' ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਇਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

(8) AIR 1975 S.C. 2238.

"ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਨਿਵਾਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਕੁੰਡੂ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ *ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। *ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ* (ਸੁਪਰਾ), *ਮਹਾਬੀਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਕੇ. ਮਜ਼ਟਲ ਅਤੇ ਹੋਰ* (4), *ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਜੇਠਾ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਸ.*

- (2) 1983 ~
 (3) 1981 II ਐਲ.ਐਲ.ਜੇ. 174.
 (4) 1979(3) SLR 497.

ਕਲਕੱਤਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਾਇਕ. *ਪਰਸੋਨਲ ਅਫਸਰ, ਦੱਖਣੀ ਰੇਲਵੇ, ਓਲਾਵਾਖੇਟ ਅਤੇ ਕੇ.ਟੀ. ਐਂਟਨੀ* (6) ਅਤੇ *ਦੁਰਯੋਧਨ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ* (7)।

3. ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਮਲਾਕਰ ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਵਾਡਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ (8) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਅਰਥ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਅਰਥ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮਰ ਸੀ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ 10(1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਨਾ 2246 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

“ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 33 ਸੀ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਦੋ

(8) AIR 1975 S.C. 2238.

ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ

- (5) 1981 (1) SLR 292.
- (6) 1978 (2) LLJ 254.
- (7) 1969 LIC 1282

(8) AIR 1975 S.C. 2238.

ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ [ਬੰਬੇ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਪੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (9)] ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਜਰਨਾ ਸੂਚੀਆਂ ਬਨਾਮ ਬੰਬੇ ਸਟੇਟ (10) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਗਲਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੰਨਾ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਾਮ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਐਕਟ. ਉਪਾਅ ਕੁਝ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਪਰ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਾਹਜਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਜਾਂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਪਾਅ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਲ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਨਿਵੇਕਲਾ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੰਨਾ ਆਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਲਤ ਨਾਮ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)। ਇਹ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ

(9) (1961) 1 SCR 22L ' (10) (1964) 6 SCR 22.

ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਜ਼ੋਰ ਸਪਲਾਈ). ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

Manohar Lai v. State of Punjab and another (P. C. -Jain, J.)

ਹੈ। ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ.

5. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁੰਡੂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33-ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦਾ, ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸਵਾਲ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਫਰਕ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਪਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਫੜੇ ਗਏ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਾਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 12 (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ। ਐਕਟ ਦੇ)। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਲਾ

ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਖਲ ਦੁਆਰਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਪਾਅ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

6. ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿ ਈਗਲ ਰੋਲਿੰਗ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੱਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਗਜ਼ੇਟਰ-ਗਡਕਰ, ਸੀ.ਜੇ. (ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਜੋਂ) ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

"ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ 2.8 ਅਗਸਤ, 1960 ਨੂੰ ਐਸ. 1(3) ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (11) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1260.

Etanphar Xjal v. State of Punjab and another (P. C. Jain, J.)

ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਭ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਅਵੈਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਭ ਗੁਣਾਤਮਕ ਜਾਂ ਗਿਣਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਕੀਮ ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਵੈਧ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 226; ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ S. 10 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। 226 ਬਹੁਤ ਚੌੜੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਚੈਟਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਪਯੁਕਤ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਉਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ 10, ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਅਤੇ 75 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੋ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਨਿਵਾਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਈਕਿਊ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਉਚਿਤ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹੋਵੇਗੀ।

8. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। '

Etanphar Xjal v. State of Punjab and another (P. C. Jain, J.)

9. ਰਾਜਥੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਮੇਰੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਚਨ

Etanphar Xjal v. State of Punjab and another (P. C. Jain, J.)